

Debattartikel Miljövänliga Dagen den 25 april 2009:

Återvinn gamla elektronikprylar på Miljövänliga Dagen

Bara i hemmen i Kronobergs län finns omkring 317 000 oanvända mobiltelefoner

Undersökningar visar att varje vuxen svensk i genomsnitt äger 2,35 mobiltelefoner som inte längre används. Dessa 15 miljoner mobiler innehåller cirka 160 kg guld, 700 kg silver och hela 56 ton koppar, ädelmetaller som inte gör någon som helst nytta om de ligger undanstoppade i våra svenska hem. Lämnades alla omkring 317 000 mobiler som uppskattningsvis finns i Kronobergs län till återvinning, skulle massor av energi och tusentals ton berg sparas.

Efter mer än 200 år av industriell revolution har det blivit allt svårare och dyrare att utvinna ädelmetaller ur jordskorpan. Gruvdriftens miljöeffekter med skövling av naturen, utsläpp av växthusgaser och spridning av förorenat slagg, blir allt större. I till exempel Sydafrikanska TauTona-gruvan har man nu borrarat och sprängt sig ner till 3,9 kilometers djup i jakten på brytbart guld. För att kunna arbeta på den nivån krävs gigantiska ventilationsanläggningar, eftersom berget håller en temperatur på 60 °C.

Samtidigt ökar efterfrågan på ädelmetaller och andra ändliga resurser i takt med att elektroniska vardagsprodukter blir vanligare. Tittar vi i svenska hem ser vi flera el-prylar som var ovanliga för bara några år sedan: digitalkameror, mp3-spelare, batteriladdare, bärbara telefoner. Listan kan göras ännu längre.

Men hemelektronik innehåller inte bara ädelmetaller utan också miljö- och hälsoskadliga ämnen som exempelvis bly och kvicksilver. Dessa ämnen måste tas om hand på rätt sätt för att inte skada människor eller naturen.

Mycket av det el-avfall som skapas hamnar i utvecklingsländer som saknar hållbara återvinningssystem. Detta trots att export av el-avfall till dessa länder är förbjudet av EU. Arbetare i länder som till exempel Indien, Ghana och Nigeria återvinner elektronik med enkla metoder och ofta utan att använda skyddsutrustning mot de gifter som sprids när produkterna sönderdelas.

Ny teknik kan vara både praktisk och nyttig. Men den ökande användningen av el-produkter gör att det är nödvändigt att återvinna det som konsumeras i den utsträckning det är möjligt, och på ett säkert sätt. Trots att svenskarna är bland de bästa i världen på sopsortering hamnar runt 12 000 ton el-avfall i hushållssoporna varje år, enligt en rapport från Avfall Sverige och El-Kretsen.

Omräknat per län, skulle det innebära att invånarna i Kronobergs län slänger så mycket som 237 ton hemelektronik, batterier m.m. i sina hushållssopor. En enkel handling som att lämna in gamla, trasiga el-prylar till återvinning gör alltså en avsevärd miljönytta. Det hjälper oss också att hushålla med Jordens resurser. Som ett exempel kan nämnas att runt hälften av de totalt 15 ton guld som Boliden förädlar varje år, kommer från återvunnen elektronik.

På den årliga Miljövänliga Dagen, som Naturskyddsföreningen genomför runt om i landet fjärde lördagen i april, vill vi uppmantra alla i Kronobergs län att ta en titt i byrålådan och vårstada ut gamla el-prylar som inte används. Lämna in dem enligt din kommuns anvisningar och gör en välgärning både för den globala miljön och för människors hälsa.

Mikael Karlsson, ordförande Naturskyddsföreningen
Ulla Rundlöf, ordförande Naturskyddsföreningen i Kronobergs län